

ANALIZA ANKIETY

przeprowadzonej w ramach projektu edukacyjnego „Razem przeciw przemocy”.

1. Problem badawczy.

Celem poznawczym badania było określenie stopnia świadomości młodzieży na temat zjawiska przemocy oraz rozpoznanie postaw wobec zachowań przemocowych.

Celem praktycznym sformułowanie wniosków wynikających z przeprowadzonego badania oraz określenie form realizacji projektu edukacyjnego „Razem przeciw przemocy”.

2. Metoda badań i narzędzie badawcze.

Metodą badawczą był sondaż diagnostyczny, a zastosowaną techniką badanie ankietowe.

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, w którym zamieszczono 10 pytań, w tym 3 pytania otwarte i 7 pytań zamkniętych.

Wśród pytań zamkniętych zastosowano:

- dwa pytania koniunktywne – umożliwiające dokonanie wyboru więcej niż jednej z podanych możliwych odpowiedzi,
- trzy pytania dysjunktywne – wybór tylko jednej odpowiedzi spośród więcej niż dwóch,
- jedno pytanie półotwarte – zawierające kafeterię gotowych odpowiedzi, a jednocześnie umożliwiające swobodę wypowiedzi na badany temat, poprzez dołączenie odpowiedzi „Inne...”
- jedno pytanie alternatywne – zakładające alternatywne możliwości odpowiedzi „tak” „nie”.

Kwestionariusz ankiety uzupełniono pytaniami o charakterze metryczkowym, dotyczącymi płci, wieku, miejsca zamieszkania i typu szkoły. Ankieta była anonimowa.

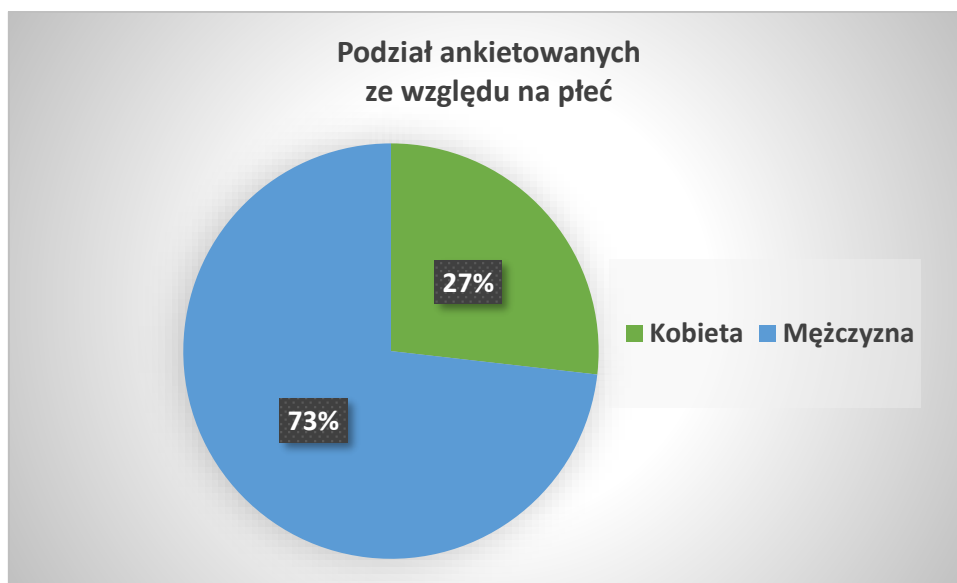
3. Grupa badawcza.

Grupę badawczą stanowili uczniowie Zespołu Szkół Zawodowych w Słupcy. Badaniem objęto uczniów klas drugich i trzecich Technikum i Zasadniczej Szkoły Zawodowej,

łącznie 310 uczniów, będących adresatami projektu edukacyjnego „Razem przeciw przemocy”. W oparciu o kryterium kompletności dokonano analizy 261 ankiet, stanowiących pełnowartościowy materiał badawczy.

Poszerzoną charakterystykę grupy badawczej prezentują niżej zamieszczone wykresy.

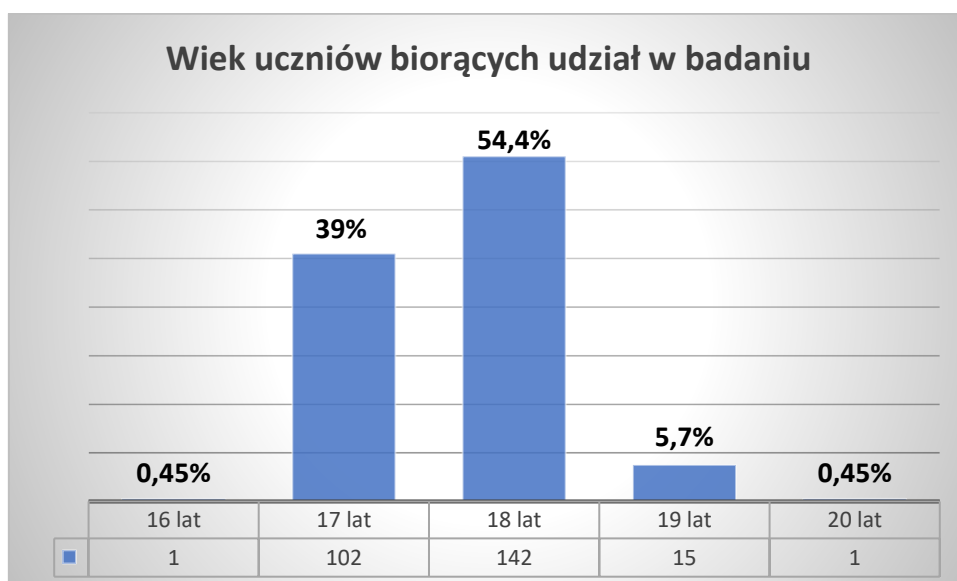
Wykres 1. Grupa respondentów z podziałem na płeć.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Wśród uczniów objętych badaniem 26,8% stanowiły dziewczęta, zaś 73,2% - chłopcy.

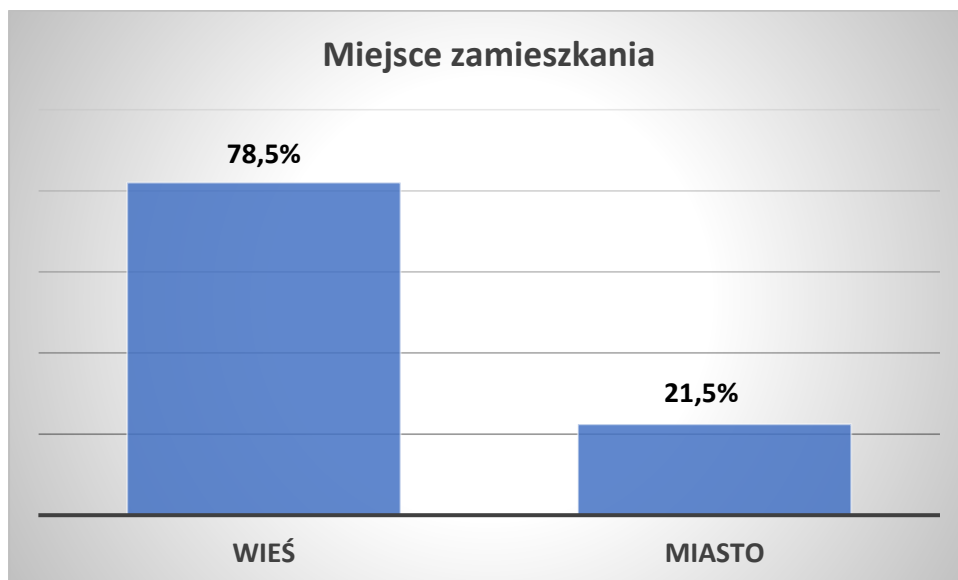
Wykres 2. Podział ze względu na wiek.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Najliczniejszą grupą wiekową, reprezentującą swoje stanowisko na temat zjawiska przemocy, byli uczniowie w przedziale wiekowym 17-18 lat. Najmniejszy udział badanych stanowili respondenci w wieku 16 i 20 lat.

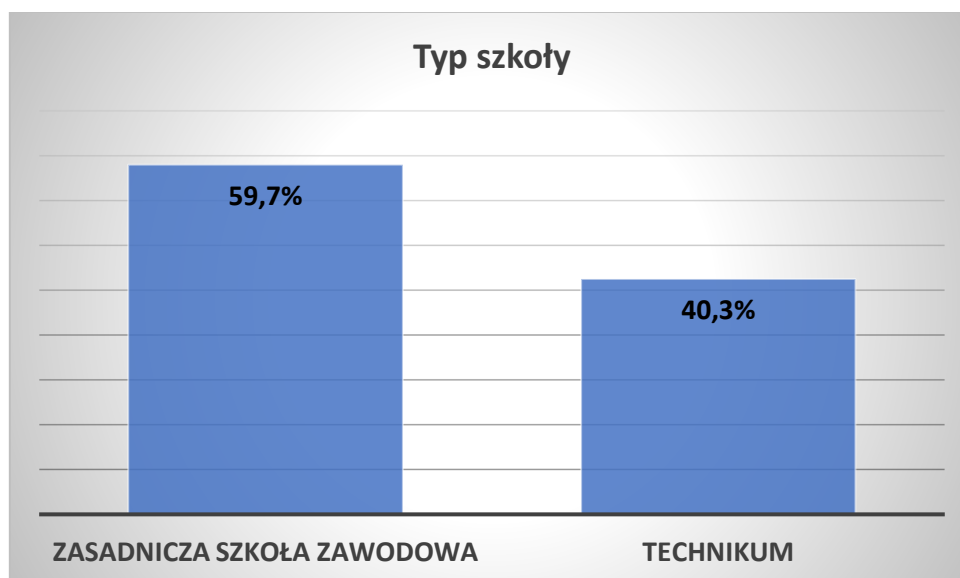
Wykres 3. Miejsce zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Zdecydowaną większość badanych stanowili mieszkańcy wsi.

Wykres 4. Typ szkoły.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Ponad połowa badanych to uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej, pozostali respondenci stanowili grupę uczniów Technikum.

4. Analiza i interpretacja uzyskanych wyników badań.

Określenie zjawiska przemocy.

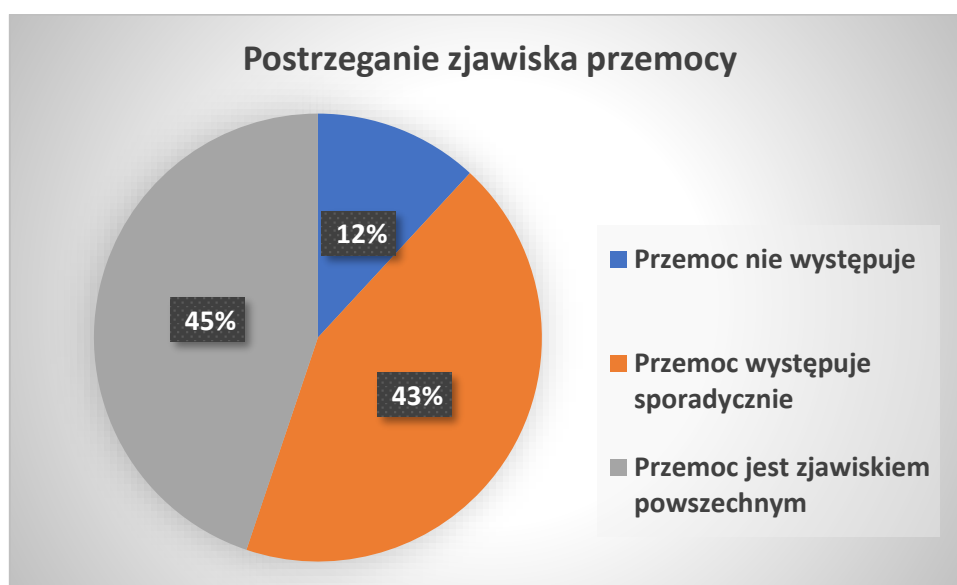
Pierwsze pytanie ankiety było pytaniem otwartym, w którym respondenci mieli całkowitą swobodę w formułowanej własnymi słowami wypowiedzi na temat zjawiska przemocy. Uczniowie najczęściej określali przemoc jako: bicie, lekceważenie człowieka, tortury, brak poszanowania, wyzwiska, krzyki, szarpanie, popychanie, agresję, nadużywanie siły, doprowadzanie drugiej osoby do cierpienia. Badani zwracali również uwagę na fakt, iż przemoc może być związana ze znęcaniem się nad zwierzętami.

Analiza ilościowa wskazuje, iż tylko nieliczni badani - 22,8% napisali, iż przemoc to również znęcanie psychiczne, a zaledwie 11,3% wymieniło zaniedbywanie jako jedną z form przemocy. Na powyższe pytanie 35 osób nie udzieliło odpowiedzi, co stanowi 13,4% ankietowanych.

Biorąc pod uwagę analizę jakościową, podane przez uczniów definicje przemocy koncentrowały się głównie na przemocy fizycznej, co wskazuje, iż wiedza uczniów na temat zjawiska przemocy zależy od znajomości jej form. Reasumując, najlepiej identyfikowaną formą są zachowania wskazujące na przemoc fizyczną. Poziom wiedzy w tym zakresie jest bardzo wysoki i mieści się w granicach 86,6%.

Kolejny problem badawczy dotyczył postrzegania zjawiska przemocy. Było to pytanie zamknięte, dysjunktywne. Ankietowali dokonywali wyboru jednej spośród trzech odpowiedzi.

Wykres 5. Postrzeganie zjawiska przemocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza ilościowa uzyskanych danych ukazuje, iż wypowiedzi młodzieży w zakresie postrzegania zjawiska przemocy różnią się w sposób znaczący. Zdaniem 117 ankietowanych przemoc jest zjawiskiem powszechnym, z kolei 113 respondentów określiło przemoc jako zjawisko występujące sporadycznie. W opinii 31 spośród 261 respondentów, co stanowi 12% ankietowanych, zjawisko przemocy nie występuje.

Analiza jakościowa uzyskanych odpowiedzi pozwala na stwierdzenie, że większa część ankietowanych zdaje sobie sprawę, iż zjawisko przemocy jest poważnym problemem społecznym.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o zaznaczenie zachowań, które kojarzą z przemocą. Było to pytanie zamknięte, koniunktywne – umożliwiające dokonanie wyboru więcej niż jednego z zaproponowanych wariantów.

Wykres 6. Określenie zachowań przemocowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza jakościowa uzyskanych wyników jednoznacznie wskazuje, iż głównym przejawem przemocy jest użycie siły fizycznej. Zbliżone wypowiedzi młodzieży występują w zakresie następujących przejawów przemocy: przezywanie, krytykowanie, obrażanie, nagrywanie innych osób lub robienie im zdjęć w intymnych lub krępujących sytuacjach, zmuszanie żony/męża do zachowań seksualnych, pokazywanie innym osobom lub rozpowszechnianie filmów lub zdjęć osób bez ich zgody, wyśmiewanie cudzych poglądów.

Analiza ilościowa uzyskanych wyników wskazuje, iż najmniej zaznaczonych przejawów przemocy obejmowały zachowania: wynoszenie z domu wspólnej własności (8,81%) oraz zaniedbywanie członków rodziny (13,4%), co podobnie, jak w pytaniu o określenie czym jest przemoc, potwierdza, że tylko nieliczni uczniowie z badanej grupy mają świadomość, iż są to również formy przemocy.

Istotnym aspektem badań było określenie przez młodzież przyczyn występowania zjawiska przemocy. Pytanie w badanej kwestii było pytaniem półotwartym, zawierającym kafeterię gotowych odpowiedzi, a jednocześnie umożliwiającym swobodę wypowiedzi poprzez dołączenie odpowiedzi „Inne...”.

Wykres 7. Przyczyny występowania zjawiska przemocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Weryfikacja ilościowa:

Przyczyny występowania zjawiska przemocy	Ilość wskazań
Alkohol	167
Negatywne wzorce	124
Wpływ najbliższego otoczenia	175
Sytuacja ekonomiczna rodziny	45
Zazdrość	138
Choroba psychiczna	148
Niska samoocena	65
Problemy w pracy zawodowej	50
Inne: narkotyki	2
Inne: dopalacze	2

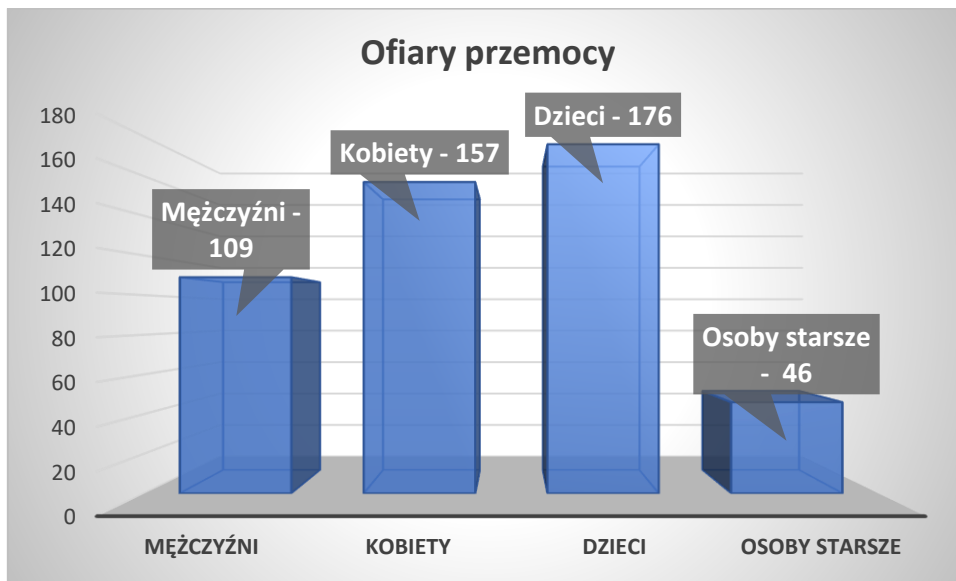
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza jakościowa uzyskanych danych wskazuje, iż najczęściej wskazywane przez ankietowanych przyczyny przemocy to: wpływ najbliższego otoczenia (67%), alkohol (63,9%), choroba psychiczna (56,7%), zazdrość (52,8%), negatywne wzorce (47,5%).

Mniejsza ilość wskazań dotyczyła odpowiedzi: niska samoocena (24,9%), problemy w pracy zawodowej (19,1%), sytuacja ekonomiczna rodziny (17,2%). Niewielki odsetek ankietowanych (1,53%) określił inne przyczyny zjawiska przemocy, a jako czynniki wpływające na przemoc zostały wskazane narkotyki i dopalacze.

Kolejny problem badawczy dotyczył określenia przez respondentów ofiar przemocy. Było to pytanie zamknięte, koniunktywne – umożliwiające dokonanie wyboru więcej niż jednej z podanych odpowiedzi.

Wykres 8. Ofiary przemocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

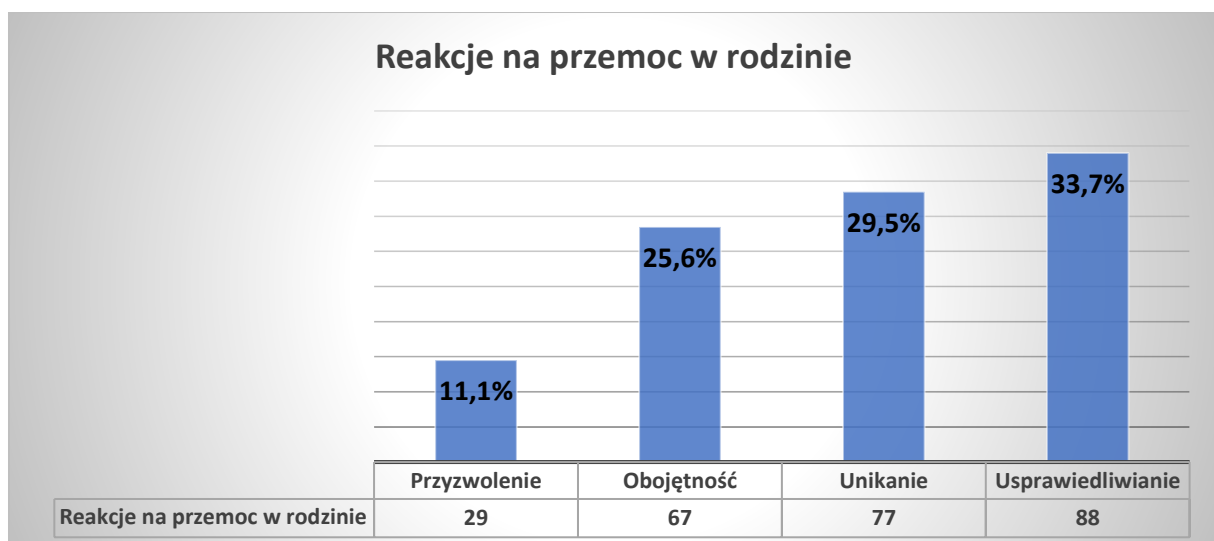
Jako najczęściej spotykane ofiary przemocy ankietowani wskazali dzieci (67,4%) oraz kobiety (61,1%), a 41,7% respondentów mężczyznę.

Analiza jakościowa uzyskanych wyników badań wskazuje na znaczące różnice w zakresie ofiar przemocy, jakimi są osoby starsze, zaledwie 17,6%.

Respondentów poproszono również o to, aby określili reakcje na przemoc w rodzinie.

Było to pytanie zamknięte, dysjunktywne – wymagające wyboru tylko jednej odpowiedzi spośród czterech.

Wykres 9. Reakcje na przemoc w rodzinie.

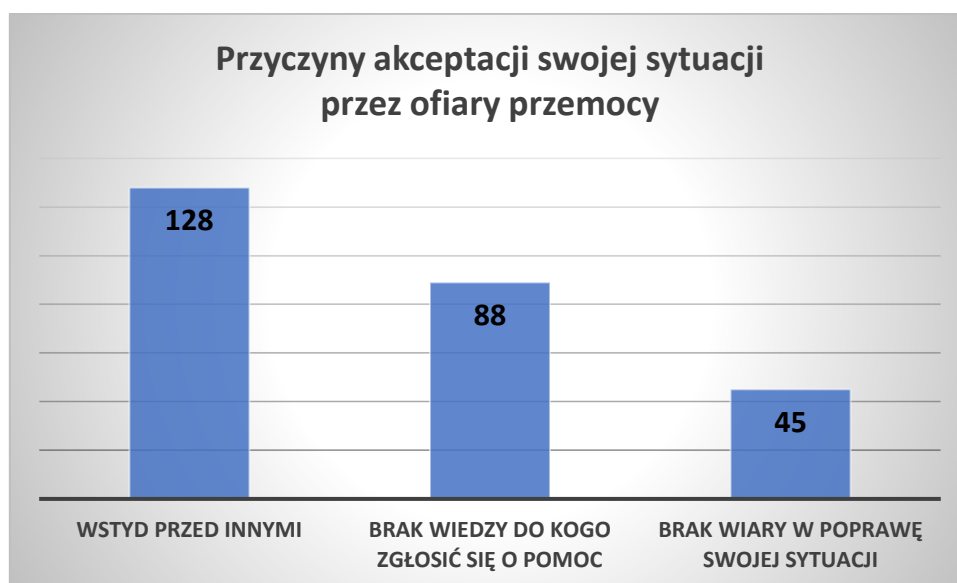
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza jakościowa uzyskanych wyników pozwala jednoznacznie ustalić, że w opinii badanych najczęstsze reakcje na przemoc w rodzinie to usprawiedliwianie (33,7%) oraz unikanie (29,5%). Z kolei 25,6% ankietowanych wskazało jako reakcję obojętność, a 11,1%, że najczęstszą reakcją jest przyzwolenie.

Reasumując, uzyskane wyniki potwierdzają fakt, iż wiele przykładów z życia pokazuje, że przemoc w rodzinie odbywa się za zamkniętymi drzwiami, a przez to często pozostaje nieujawniona. Taka sytuacja przyczynia się do istnienia i eskalacji przemocy, a osoby krzywdzone bez wsparcia i pomocy osób z zewnątrz mają niezbyt duże szanse na poradzenie sobie z zachowaniem sprawcy.

Przeprowadzone badania pozwoliły również poznać opinię młodzieży w kwestii, jakie przyczyny wpływają na tendencję do godzenia się ze swoją sytuacją przez ofiary przemocy. Było to pytanie zamknięte, dysjunktywne – wymagające wyboru tylko jednej odpowiedzi spośród trzech proponowanych.

Wykres 10. Przyczyny akceptacji swojej sytuacji przez ofiary przemocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza jakościowa badania wykazała, że według ankietowanych do głównych przyczyn akceptacji swojej sytuacji przez ofiary przemocy należy wstyd przed innymi, na co wskazało 49% respondentów. Uzyskane dane potwierdzają tezę, że zjawisko przemocy domowej

jest w dalszym ciągu tematem tabu, którego główną przyczyną jest wstyd przed innymi. Jest to czynnik, który powoduje, że ofiary przemocy godzą się ze swoją sytuacją.

Według 33,7% młodzieży przyczyną akceptacji jest brak wiedzy do kogo zgłosić się o pomoc, co pozwala na stwierdzenie, iż brak wiedzy o możliwości uzyskania pomocy może powodować brak wiary w poprawę swojej sytuacji, co z kolei za przyczynę akceptacji uznało 17,2% ankietowanych.

Istotnym aspektem poruszonym podczas badania było określenie przez respondentów, jakiego rodzaju działania byliby skłonni podjąć w obronie ofiary przemocy. Było to pytanie otwarte, w którym odpowiadający miał całkowitą swobodę w formułowanej własnymi słowami wypowiedzi.

Wykres 11. Deklarowane zachowania, które zostałyby podjęte w obliczu przemocy wobec dziecka.

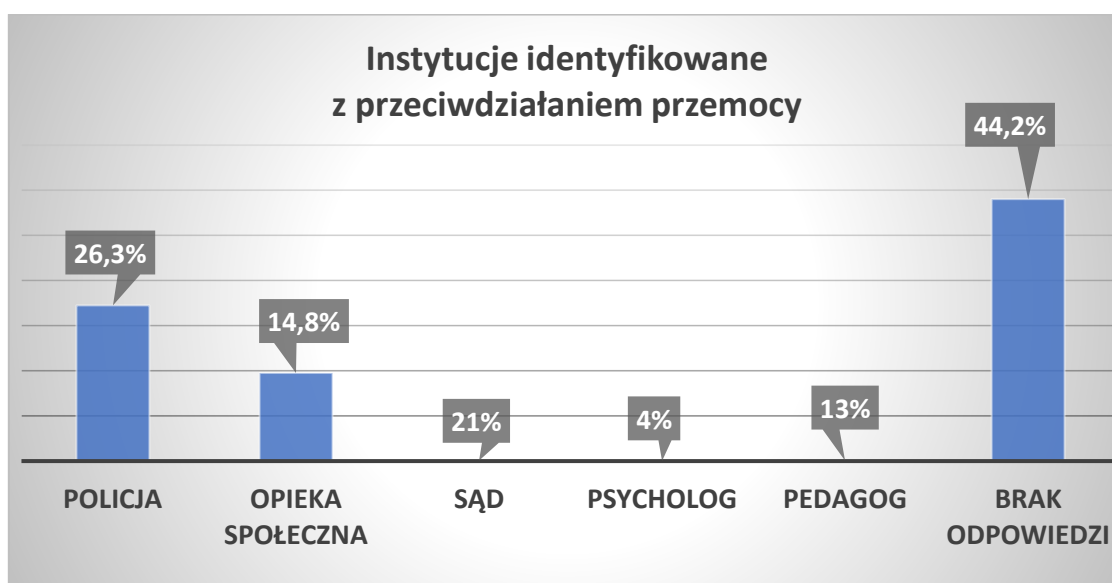
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Biorąc pod uwagę analizę ilościową, zachowania deklarowane przez badanych koncentrowały się głównie na obronie dziecka (35,1%). Drugą w kolejności, pod względem częstotliwości wskazań formą zachowania było wezwanie Policji (21,5%), trzecią powiadomienie rodziców (18,6%). Z kolei deklarację nawiązania kontaktu z napastnikiem w celu wyjaśnienia sytuacji 8,2% respondentów.

Analiza jakościowa uzyskanych wyników badań ujawniła, że u zdecydowanej większości ankietowanych występuje wysoka wrażliwość na krzywdę drugiego człowieka i chęć pomocy. 16,6% badanych nie udzieliło odpowiedzi na postawione pytanie, a tym samym nie ujawniło swojej reakcji.

Przeprowadzone badania pozwoliły również określić poziom znajomości instytucji, które zdaniem respondentów identyfikowane są z przeciwdziałaniem przemocy.

Wykres 12. Instytucje identyfikowane z przeciwdziałaniem przemocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Analiza uzyskanych wyników badań pozwala sformułować wniosek,

że 26,3% respondentów wskazało na Policję, 14,8% Pomoc Społeczną, a 21% Sąd.

Na możliwość uzyskania pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji ankietowani wskazali również Pedagogę (13%) i Psychologę (4%).

44,2% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi, co pozwala przypuszczać, iż nie posiadają dostatecznej wiedzy na temat instytucji, które mogą udzielić wsparcia i pomocy ofiarom zachowań przemocowych.

Analiza wyników uzyskanych z ostatniego pytania ankiety wykazała, jak liczna grupa respondentów była świadkami przemocy w miejscu swojego zamieszkania. Było to pytanie zamknięte, zakładające alternatywne możliwości odpowiedzi „tak” „nie”.

Wykres 13. Badani jako świadkowie przemocy w miejscu swojego zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety.

Wnioski

Wyniki uzyskane z przeprowadzonego badania zostaną wykorzystane do ustalenia celowości oraz priorytetów projektu edukacyjnego „Razem przeciw przemocy”. Celem ankiety było zbadanie stopnia świadomości młodzieży na temat zjawiska przemocy oraz rozpoznanie postaw wobec zachowań przemocowych.

Z analizy uzyskanych danych ilościowych i jakościowych wyłonił się obraz wskazujący, iż mimo znacznej świadomości młodzieży na temat zjawiska przemocy, istnieje potrzeba edukacji i profilaktyki. Wskazaniem jest dostarczenie wiedzy na temat wszystkich form przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy polegającej na zaniedbywaniu podstawowych potrzeb oraz przemocy ekonomicznej.

Badania dowiodły również niską świadomość ankietowanych w zakresie istnienia osób i instytucji, do których należy zgłosić się w przypadku bycia ofiarą lub świadkiem stosowania przemocy. Weryfikacja danych wskazała, iż niezwykle kluczowe wydaje się zadbanie o upowszechnienie informacji o kompetencjach służb i instytucji, które udzielają pomocy osobom pokrzywdzonym.